

**ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ДО ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ
ІНТЕРНАТНОГО ТИПУ: ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ**

В умовах інтеграції та впровадження європейського досвіду організації закладів інституційного нагляду за дітьми-сиротами, дітьми, позбавлених батьківської опіки, та дітьми, що потребують особливих умов навчання та виховання, особливої актуальності набувають історико-педагогічні дослідження, які розкривають генезу становлення та розвитку закладів інтернатного типу в Закарпатті періоду його перебування в складі інших європейських держав, а саме до 1944 р., коли були реалізовані власне європейські моделі організації діяльності таких закладів. У контексті визначеної нами теми актуальним, на наш погляд, є досвід організації професійної підготовки та підвищення кваліфікації вчителів до роботи в закладах інтернатного типу в період входження закарпатських земель до складу Чехословацької республіки (1919 – 1938 рр.). Цей період, на думку багатьох дослідників історії Закарпаття (М. Вегеш, Р. Офіцинський, Г. Розлуцька, О. Фізеші та ін.) є одним з найпродуктивніших у розвитку освіти, шкільництва та педагогіки. За нашими дослідженнями, уряд Чехословаччини з метою забезпечення освітнього процесу в закладах інтернатної освіти розпочав процедуру переатестації вчителів: «для педагогів сільських, міських, спеціальних шкіл, дошкільних закладів і для позаштатних співробітників організовувалися періодичні чи вихідного дня освітні курси» [1, с. 24], після завершення яких вчителі одержували диплом, який надавав їм право працювати на посаді вчителя-вихователя в державному дитячому притулку та його структурних підрозділах.

Показовою у плані організації роботи з підвищення педагогічної кваліфікації вчителів та вихователів, які працюють у закладах інтернатного типу, була діяльність дитячого будинку для розумово відсталих дітей у Севлюші, який став осередком професійної підготовки вчителів-вихователів до роботи в допоміжних школах (класах), які активно почали створюватися урядом Чехословаччини. Щодо підвищення педагогічної кваліфікації персоналу закладу, то вчителів-вихователів 21 листопада 1927 р., згідно розпорядження Шкільного реферату за № 81.492/27 від 16.11.1927 р., було направлено на проходження «студійної дороги» (тут: стажування – М.Ч.) до інтернатних закладів Чехії і Моравії. Також, розпорядженням Шкільного реферату за №43.174/28 від 02.06.1928 р. упродовж 4-7 червня 1928 р. були організовані при допоміжній школі спеціальні курси, мета яких була ознайомити шкільних інспекторів та вчителів народних шкіл із особливостями організації навчання та виховання слаборозвинених дітей шляхом узагальнення теорії і практики роботи педагогів, лікарів, психологів, соціологів. На читання лекцій були запрошені: університетський професор з Праги – др. Карел Герфорт з лекцією про дитячу психологію; директор Чехословацького Червоного Хреста з Мукачева – др. Улман з лекцією про психологічний розвиток дитини; директор дитячого притулку в Мукачеві др. Йосиф Франтал з лекцією про дітей з відхиленнями; шкільний інспектор Й. Пешина з лекцією про спеціальну педагогіку та ін. Практичні заняття проводили вчителі-практики О. Тар, І. Зейкань, В. Боршош. За розпорядженням Шкільного реферату (№ 48.178/29 від 23.04.1929 р.) були

організовані при дитячому будинку в Севлюші чергові курси підвищення кваліфікації, які були проведені у період 14-19 жовтня 1929 р. з метою ознайомлення вчителів народних шкіл з теоретичними та практичними особливостями виховання дітей з вадами розумового розвитку, а також з метою підготовки їх до складання фахового іспиту для роботи у допоміжних школах (класах). У роботі курсів взяло участь 25 учителів. Як і попередньо, для читання лекцій були запрошені професори університету в Празі (др. К. Герфорт), а також директори помічних шкіл Чехії, а саме: з Пардубиць (Я. Покорний) і Праги (К. Швець) тощо.

З приходом Чехословацької влади на закарпатські землі педагоги та лікарі мали можливість взяти участь у роботі соціально-лікарського з'їзду в м. Мукачеві, який був проведений 4-7 червня 1922 р. У Резолюції з'їзду зазначалося, що результатом його роботи має бути наповнення педагогічної роботи в дитячих закладах здоров'язбережувальним змістом, зокрема найперше слід дбати про здоров'я дитини від початку її народження; важливим напрямом у роботі лікарів і вчителів має бути вивчення причин появи у дітей відхилень розвитку; проведення широкої просвітницької і профілактичної роботи з населенням краю; робота над формуванням навичок санітарно-гігієнічної культури в дітей і т.д. [2, арк. 2, 5, 7, 10-11]. Представники Підкарпатської Русі взяли участь у роботі II з'їзду фахових учителів шкіл для глухонімих, який відбувся 30 червня – 4 липня 1925 р. у м. Пльзень (Чехія). З'їзд мав на меті узагальнити передовий досвід європейських країн у справі навчання та виховання дітей з вадами слуху. У звіті про роботу з'їзду зазначено про два напрями його роботи: психолого-педагогічний – соціальна опіка глухонімих, і методичний – для фахових учителів шкіл для глухонімих [3, арк. 167-168]. 25-27 жовтня 1930 р. в м. Братислава відбувся IV з'їзд з вивчення дитини, у роботі якого взяли участь і педагоги з Підкарпатської Русі (Білей Ю., Калинов Н., Копчакова О., Полянський О.) [4, арк. 26]. Робота з'їзду полягала у синтезі двох напрямів – медичного та педагогічного, що дозволяло всебічно вивчити можливості соціалізації дітей, які перебували в закладах інтернатного типу.

Список використаних джерел

1. Pešina J. Školtvi na Podkarpatské Rusi v prítomnosti. Praha, 1933. 51 str
2. Реферат Соціальної Опіки Підкарпатської Русі, м. Ужгород, 1922-1923 рр. ДАЗО. Ф. 37. Оп. 1. Спр. 152. Арк. 1-15.
3. Реферат освіти Підкарпатської Русі, м. Ужгород, 1925-1926 рр. ДАЗО. Ф. 28. Оп. 5. Спр. 418. Арк. 1-218.
4. Реферат освіти Підкарпатської Русі, м. Ужгород, 1930 р. ДАЗО. Ф. 28. Оп. 2. Спр. 1701. Арк. 1-42.

ЧЕРЕПАНИЯ Н.І.

Мукачівський державний університет, Україна

ЗАСОБИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Готовність дитини дошкільного віку до навчання у школі на сьогоднішній день є багато-компонентним поняттям, і в державній системі освіти надається їй велике значення. Всі компоненти повинні бути взаємопов'язані. Завдяки цьому

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>